

Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine

Ocjenitelji

OD 06-01

Izdanje: 22

Datum: 2026-02-03

Kontrolirao:

Odobrio:

1. SVRHA I CILJ

Svrha ovoga dokumenta je definiranje kriterija koje moraju ispunjavati ocjenitelji i eksperti u Sistemu akreditiranja BiH, opis postupka odabira ocjenitelja i eksperata, obučavanja, praćenja kompetencija i rada, održavanja statusa te vođenja evidencije o ocjeniteljima i ekspertima.

2. PODRUČJE PRIMJENE

Ovaj dokument se primjenjuje za sve ocjenitelje/eksperte, neovisno radi li se o internom ili eksternom osoblju BATA-e.

3. VEZA SA DRUGIM DOKUMENTIMA

- BAS EN ISO/IEC 17011, Opći zahtjevi za akreditaciona tijela koja akreditiraju tijela za ocjenjivanje usklađenosti,
- ILAC - G3, Smjernice za kurseve obuka za ocjenitelje,
- BAS ISO 19011, Smjernice za auditiranje sistema upravljanja kvalitetom i okolinsko upravljanje,
- EA 1/06, Multilateralni sporazum EA, kriteriji za potpisivanje, politika i procedure za razvoj.

4. DEFINICIJE, SKRAĆENICE

- Šema akreditacije - pravila i procesi koji se odnose na akreditaciju tijela za ocjenjivanje usklađenosti za koja važe isti zahtjevi,
- Aktivnost akreditacije - pojedinačni operativni zadaci u okviru procesa akreditacije,
- Tehnika ocjenjivanja - metoda koja se koristi za provođenje ocjenjivanja (ocjenjivanje na licu mjesta, ocjenjivanje na daljinu, osvjedočenje, preispitivanje dokumenata ...),
- VT, vođa tima,
- O, ocjenitelj,
- E, tehnički ekspert

5. ZAHTJEVI I KRITERIJI ZA OCJENITELJE I EKSPERTE

5.1 Kategorije

Interno ili eksterno osoblje koje u ime BATA-e provodi ocjenjivanja, može imati neku od sljedećih kategorija:

- "VT" vođa tima, ocjenitelj kojem je dodijeljena cjelokupna odgovornost za vođenje ocjenjivanja,
- "O" ocjenitelj, osoba koju imenuje BATA da samostalno ili kao član tima za ocjenjivanje izvrši ocjenjivanje tijela za ocjenjivanje usklađenosti,
- "E" tehnički ekspert, osoba koju imenuje BATA, koja radi pod vodstvom ocjenitelja i osigurava posebno znanje ili ekspertizu u području akreditacije koje se ocjenjuje, a ne ocjenjuje samostalno.

5.2 Opći zahtjevi

Osoblje, u bilo kojoj kategoriji, mora postupati objektivno i ne smije biti izloženo bilo kakvim neprimjerenim komercijalnim, finansijskim ili drugim pritiscima koji bi mogli ugroziti njegovu nepristranost te mora prijaviti postojanje potencijalnog sukoba interesa kada god se on pojavi. Sve informacija dobijene ili kreirane tokom provođenja aktivnosti akreditacije mora tretirati i

čuvati povjerljivim (PD 05-03).

Također, cjelokupno osoblje mora ispunjavati sljedeće opće zahtjeve:

- Imati najmanje VSS stepen osposobljenosti i najmanje 4 godine radnog iskustva, od toga najmanje 2 godine u području za koje se prijavljuju za ocjenitelja/eksperta.
Napomena: U izuzetnim slučajevima, BATA može prihvatiti odstupanje od utvrđenih zahtjeva ako postoje dokazi da nedostatak stepena obrazovanja ili iskustva nema uticaja na kompetentnost koja se u datom slučaju zahtijeva.
- Imati prikladno ponašanje i prikladne lične osobine, kao što su sposobnost opažanja, sposobnost ponašanja u duhu etike, spremnost za razmatranje alternativnih ideja i stajališta, taktičnost, mogućnost razumijevanja situacije, ustrajnost, usredotočenost na utvrđene činjenice, odlučnost u pravovremenom donošenju zaključaka na temelju logičkog rasuđivanja i analize, samopouzdanost, objektivnost, odgovornost, poštovanje drugih, discipliniranost, tolerantnost, kulturna osjetljivost, spremnost na učenje i profesionalni razvoj i druge lične karakteristike.
- Posjedovati osnovne matematičke, komunikacijske, administrativne, kompjuterske i druge vještine.

5.3 Kriteriji kompetentnosti

Kriterije kompetentnosti BATA utvrđuje u skladu sa zahtjevima pojedinih šema akreditacije (vidjeti PD 05-01) i zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17011 te drugih relevantnih dokumenata.

Tabela 1.

Znanja i vještine	Aktivnosti akreditacije	
	Preispitivanje dokumenata	Ocjenjivanje
Poznavanje aktuelnih pravila i procedura BATA-e	VT, O	VT, O
Poznavanje principa, praksi i tehnika ocjenjivanja	VT, O	VT, O
Poznavanje općih principa i alata sistema upravljanja	VT	VT
Vještine komuniciranja neophodne za interakciju na svim nivoima u TOU		VT, O, E
Vještine vođenja bilješki i pisanja izvještaja	VT, O, E	VT, O, E
Vještine potrebne za održavanje uvodnog i završnog sastanka		VT
Vještine intervjuisanja		VT, O, E
Vještine upravljanja ocjenjivanjem		VT
Poznavanje zahtjeva za akreditaciju i zahtjeva šema akreditacije, te odgovarajućih dokumenata i smjernica za podnošenje zahtjeva	VT, O	VT, O
Poznavanje zahtjeva šema za ocjenjivanje usklađenosti i drugih procedura i metoda koje koristi TOU	O, E	O, E
Poznavanje principa ocjenjivanja baziranih na riziku		VT, O
Poznavanje praksi i procesa u poslovnom okruženju TOU		O, E
Poznavanje općih regulatornih zahtjeva u vezi sa aktivnostima ocjenjivanja usklađenosti	O, E	O, E

Pored zahtjeva za kompetencijama datih u tabeli 1, vođe timova i ocjenitelji moraju:

- Poznavati relevantne zahtjeve standarda BAS EN ISO/IEC 17011 i Uredbe (EC) 765/2008,

- Poznavati i razumjevati kriterije relevantnog standarda za akreditiranje te posjedovati vještine interpretacije i primjene kriterija u skladu sa aktualnom situacijom pri ocjenjivanju.

Također, ocjenitelji i eksperti moraju:

- Poznavati, kada je to primjenljivo, sektorske standarde, sektorske šeme, šeme ocjenjivanja usklađenosti, itd.
- Poznavati zahtjeve obavezujućih EA dokumenata, kao i ILAC i IAF dokumenata koje je EA utvrdila kao obavezujuće. U BATA dokumentu PD 05-01, Dodatak 0, navedeni su obavezujući dokumenti po pojedinim šemama akreditiranja,
- Ispunjavati specifične kriterije kompetentnosti definirane u zahtjevima pojedinih šema akreditiranja (vidjeti PD 05-01).

6. POSTUPAK PRIJAVLJIVANJA, IZBORA I IMENOVANJA OCJENITELJA/EKSPERATA

BATA angažuje ocjenitelje na temelju ukazanih potreba. Pri tome se uzima u obzir razvoj novih šema akreditiranja, te brojnost tijela za ocjenu usklađenosti u pojedinom području.

Za osiguranje potrebnog broja ocjenitelja, uz angažovanje vlastitih ocjenitelja, BATA angažuje i vanjske suradnike, a takođe i ocjenitelje akreditacijskih tijela koja su potpisnici EA MLA sporazuma.

6.1 Postupak prijavljivanja

Kandidati koji žele sudjelovati u BATA-i kao ocjenitelji ili eksperti, prijavljuju se korištenjem prijavnog obrasca OB 06-02, koji je dostupan na internet stranici BATA-e, precizno navodeći područje u kojem žele djelovati kao ocjenitelji/eksperti.

Osim toga, osoblje BATA-e koristi i druge mogućnosti za promoviranje aktivnosti BATA-e i ohrabriranje stručnjaka da se upoznaju sa kriterijima BATA-e i podnesu svoje prijave. Kad je to moguće, BATA se obraća stručnim institucijama i udruženjima kako bi dobila njihove prijedloge.

6.2 Postupak izbora

Izbor kandidata u odgovarajuću kategoriju (VT/O/E) vrši Komisija za izbor ocjenitelja, koju čine:

- Pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje,
- Pomoćnik direktora za kvalitetu,
- Jedan promjenjivi član, sa liste ocjenitelja/eksperta kojeg imenuje Direktor na prijedlog stalnih članova Komisije, a prema bliskosti i iskustvu u tehničkom području/podpodručju za koje se bira kandidat.

Po potrebi, a prvenstveno pri izboru ocjenitelja/eksperta za tehnička područja u kojima BATA nema iskustva ili nema internog osoblja kojem su predmetna područja bliska, o kompetencijama kandidata može se zatražiti mišljenje eksternog ocjenitelja/eksperta ili člana tehničkog komiteta koji poznaje i ima iskustva u predmetnom području.

Sastanak Komisije, po potrebi, može zatražiti bilo koji od stalnih članova Komisije.

Pri ocjenjivanju kompetentnosti kandidata, Komisija se služi sljedećim prikladnim metodama, prilagođeno svakom pojedinom slučaju:

- Analiza dokumentacije kandidata: Provjera dokaza o kompetentnosti koje je kandidat dostavio npr. radna biografija, potvrde o obuci, dokazi o radnom iskustvu, stručne publikacije i drugi dokazi o osposobljenosti,
- Intervju s kandidatom,
- Ocjena provedene obuke/provjera znanja: Pismena ili usmena provjera znanja, kada je to prikladno.

- Analiza informacija o početnoj ocjeni kompetentnosti i sposobnosti kandidata da primjeni potrebna znanja i vještine prilikom ocjenjivanja TOU,
- Analiza rezultata praćenja rada kandidata (koristeći informacije o radu prikupljene od TOU i članova tima za ocjenjivanje, pregledom izvještaja ...).

6.3 Postupak imenovanja

Na osnovu svih informacija i dokaza prikupljenih korištenjem gore navedenih metoda, Komisija procjenjuje ispunjenost uslova za imenovanje u kategoriju ocjenitelja/eksperta (tč. 5) te u slučaju da su uslovi za imenovanje ispunjeni, članovi Komisije izrađuju zapis sa prijedlogom imenovanja (OB 06-06) uz navođenje, pored ostalog: kategorije, područja/podpodručja imenovanja i dokaza o kompetencijama relevantnih za imenovanje (formalno obrazovanje, radno mjesto, iskustvo, obuke i dr.). Svaki prijedlog Komisije, prije konačnog imenovanja, mora potvrditi Direktor BATA-e. Zapis o imenovanju potpisan od Komisije i odobren od Direktora odlaže se u fajl ocjenitelja.

6.4 Uvođenje u SABiH ocjenitelja/eksperta drugih akreditacijskih tijela

Prvi kontakt sa ocjeniteljem/ekspertom, po pravilu, uspostavlja jedan od stalnih članova Komisije.

Za ocjenitelje/eksperte drugih akreditacijskih tijela, osposobljenost i primjerenost za učešće u BATA procedurama ocjenjivanja TOU predlaže Komisija za izbor ocjenitelja, a konačno imenovanje odobrava Direktor.

Ocjeniteljima/ekspertima, koji se prvi put angažiraju osigurava se pristup dokumentima relevantnim za ocjenjivanje u skladu sa PR 04-01.

Kod prvog ocjenjivanja za BATA-u, vođa Tima upoznaje ocjenitelja/eksperta drugog akreditacijskog tijela sa zahtjevima BATA postupaka akreditiranja i o tome pravi zapis.

6.5 Uvođenje ocjenitelja u registar

Na osnovu zapisa o imenovanju u odgovarajuću kategoriju (VT/O/E), imenovani ocjenitelj/ekspert se upisuje u registar ocjenitelja te može biti imenovan u tim za ocjenjivanje.

6.6 Registar ocjenitelja

U registru ocjenitelja te u personalnim fajlima nalazi se, između ostalog, sljedeće:

- ime i prezime ocjenitelja/eksperta, te ostali lični podaci,
- dokazi o zaposlenju i radnom mjestu,
- dokazi o formalnom obrazovanju,
- radna biografija/CV,
- dokazi o radnom iskustvu u relevantnom tehničkom području i području upravljanja kvalitetom,
- dokazi o osposobljenosti u području sistema upravljanja kvalitetom/sistemu akreditiranja,
- dokazi o statusu i članstvu u stručnim udruženjima/stručnim tijelima/komitetima,
- zapisi o praćenju rada,
- zapisi o obučavanju,
- zapisi o imenovanju ocjenitelja/eksperta.

Svi podaci iz personalnih fajla i registra su tajni. Podaci, koje BATA, uz suglasnost ocjenitelja, dostavlja drugim akreditacijskim tijelima su: ime i prezime, kategorija, područje kompetentnosti/imenovanja, te kontakt podaci (telefon, faks, e-mail).

7. OBUČAVANJE OCJENITELJA/EKSPERATA

U skladu sa kategorijom, utvrđeni su sljedeći moduli obučavanja:

Modul obuke		O (ocjenitelj)	VT (vođa tima)	E (ekspert)
I	Uvodna obuka	X	X	X
II	Teoretska obuka	X	X	
III	Praktična obuka	X	X	
IV	Kontinuirana obuka	X	X	X

7.1 Uvodna obuka (modul I)

Uvodna obuka (modul I) se organizuje prije prvog učešća u bilo kojoj aktivnosti akreditacije u akreditacijskom procesu i prije prvog ocjenjivanja.

Uvodna obuka se realizuje u skladu sa godišnjim planom obučavanja. Ukoliko kandidat nije završio uvodnu obuku, a BATA ima potrebu za njegovim angažiranjem, vođa tima za ocjenjivanje provodi uvodnu obuku. O uvodnoj obuci vođa tima izrađuje zapis (OB 06-21) koji se čuva u fajlu ocjenitelja.

Cilj uvodne obuke je upoznavanje sa politikama, zahtjevima i procedurama koje se koriste u procesu akreditacije, a pored ostalog uključuje:

- Zakonsku osnovu za rad BATA-e,
- Organizaciju, politiku kvaliteta, politiku nepristrasnosti,
- Sistem akreditiranja BiH (PD 05-01),
- Dokumente BATA-e relevantne za preispitivanje dokumentacije TOU, planiranje ocjenjivanja, ocjenjivanje, izvještavanje o ocjenjivanju (PR 07-01, PR 07-02, PR 07-03, UP 07-10, UP 07-02 ...),
- Zahtjeve za ocjenitelje i eksperte (OD 06-01),
- Opće obaveze i prava BATA-e i ocjenitelja (PD 06-01),

7.2 Teoretska obuka (modul II)

Teoretska obuka uključuje upoznavanje kandidata sa referentnim standardom, relevantnim EA, ILAC i IAF dokumentima, Sistemom akreditiranja BiH, tehnikama ocjenjivanja, obavezujućim dokumentima BATA-e i drugim dokumentima relevantnim za ispunjavanje zahtjeva i kriterija kompetentnosti ocjenitelja (5.3).

Pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje i pomoćnik direktora za kvalitetu, u suradnji sa šefom službe i/ili rukovodiocem šeme akreditiranja utvrđuju program obuke.

Pored obuka za ocjenitelje u organizaciji BATA-e, kao važeće se priznaju i obuke koje organiziraju druga akreditacijska tijela koja su potpisnice EA MLA sporazuma.

7.3 Praktična obuka (modul III)

Kandidati za VT/O, koji su završili teoretsku obuku, moraju završiti i praktičnu obuku sticanja praktičnih iskustava u postupcima ocjenjivanja TOU, a prije imenovanja u odgovarajuću kategoriju (VT/O), za određeni referentni standard i šemu akreditiranja.

Program praktične obuke uključuje sljedeće:

- učešće u jednom ocjenjivanju TOU u svojstvu posmatrača,
- učešće u preispitivanju dokumentacije odgovarajućeg TOU, koja se provodi pod nadzorom iskusnog VT/O (ovisno o rezultatima, može se zahtijevati učešće u jednoj ili više analiza),
- izvođenje jednog ocjenjivanja u svojstvu VT/O pod nadzorom i uz pomoć iskusnog VT/O, te priprema izvještaja o ocjenjivanju i dodatka izvještaju o ocjenjivanju. Broj ocjenjivanja pod nadzorom može se povećati u zavisnosti od procjene odgovorne osobe koja je vršila nadzor.

Tokom učešća kandidata u preispitivanju dokumentacije TOU i izvođenja ocjenjivanja pod nadzorom ocjenjuje se početna kompetentnost i sposobnost kandidata da primjeni potrebna znanja i vještine prilikom ocjenjivanja TOU. O aktivnostima preispitivanja dokumentacije i ocjenjivanja odgovorna osoba vodi zapise (OB 06-01).

7.4 Kontinuirana obuka (modul IV)

Ocjenitelji i eksperti moraju kontinuirano održavati kompetencije (5.3) te učestvovati u relevantnim obukama koje BATA organizuje radi osiguranja i održavanja kompetencija za provođenje akreditacijskih aktivnosti.

Takođe, moraju učestvovati na harmonizacijskim sastancima radi upoznavanja sa izmjenama zahtjeva pojedinih šema akreditiranja, izmjenama BATA dokumenata i drugim izmjenama, te razmjeni iskustava između ocjenitelja kako bi se osigurao harmoniziran pristup timova prilikom ocjenjivanju TOU i provođenje poboljšanja u radu.

Pored gore navedenih obuka, ocjenitelji/eksperti kontinuirano održavaju svoju kompetentnost:

- učešćem u ocjenjivanjima,
- učešćem na seminarima, obukama (u organizaciji drugih AT i sl.) i studijskim posjetama, učešćem u radu komiteta BATA-e, BAS/TC komiteta, EA/ILAC/IAF komiteta ili radnih grupa i dr.

Učesnik obuke, seminara, studijske posjete, učesnik u radu tehničkih komiteta ili radnih grupa u obavezi je dostaviti dokaze o učešću i certifikate o obukama koji se čuvaju u fajlu ocjenitelja te pripremiti izvještaj o učešću u aktivnosti. Na osnovu dostavljenih izvještaja i drugih relevantnih informacija pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje i pomoćnik direktora za kvalitetu utvrđuju daljnje aktivnosti (organizacija harmonizacijskih sastanaka, obuke, izmjene BATA dokumenata ...).

7.5 Planiranje i provođenje obuka

Krajem tekuće godine, pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje i pomoćnik direktora za kvalitetu, zajedno sa šefom službe za akreditiranje i/ili rukovoditeljom šeme akreditiranja sagledavaju potrebe za obukama osoblja po pojedinim šemama akreditiranja te pripremaju Plan obuka za narednu godinu (**OB 06-12**). Plan obuka odobrava Direktor, a nakon odobravanja, sa planom se upoznaje osoblje BATA-e i druge zainteresirane strane (ocjenitelji/eksperti, TOU, ...).

U plan obuka se mogu uključiti obuke novog osoblja BATA-e, obuke stručnih tijela BATA-e te obuke za potrebe TOU, SVA i drugih zainteresiranih strana.

Pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje prati realizaciju plana obuke. Po potrebi, u ove aktivnosti se može uključiti ostalo stručno osoblje BATA-e koje odobri Direktor.

Politika BATA-e je osigurati efektivno obučavanje cjelokupnog osoblja povezanog s procesom akreditacije. Za izvođenje obuka, BATA preferira angažiranje vlastitih kadrova koji imaju odgovarajuću stručnost i iskustvo za izvođenje obuke. Ukoliko BATA nema kompetentne predavače za specifične obuke, angažuju se kompetentni predavači iz drugih akreditacijskih tijela, potpisnika EA MLA sporazuma. Njihova stručnost se utvrđuje provjerom radne biografije.

8. PRAĆENJE KOMPETENCIJA I RADA OCJENITELJA/EKSPERATA

BATA prati kompetencije ocjenitelja/eksperta, vodi registar i dokaze o kompetencijama u fajlu ocjenitelja.

Prilikom provođenja internih audita, BATA provjerava postojanje dokaza o kompetencijama u područjima za koja je ocjenitelj/ekspert imenovan. Takođe, prilikom imenovanja timova za ocjenjivanje, uvidom u personalne fajle ocjenitelja/eksperta (PR 06-02), provjerava se postojanje dokaza o kompetencijama u području za koje se ocjenitelj/ekspert imenovan.

Na osnovu nalaza internog audita ili pisanog prijedloga osoblja uključenog u imenovanje timova za ocjenjivanje, odlukom Direktora može se formirati Komisija (vidjeti tč. 6.2) koja će preispitati dokaze o kompetencijama ocjenitelja/eksperta te predložiti izmjene statusa, a daljnje postupanje je isto kao u tč. 6.3.

BATA prati rad ocjenitelja po svim uspostavljenim šemama akreditiranja i to: posmatranjem na licu mjesta tokom ocjenjivanja TOU, prikupljanjem informacija o radu ocjenitelja od strane osoblja TOU, od članova tima za ocjenjivanje, članova Komiteta za akreditiranje, kao i drugih zainteresiranih strana.

- **Posmatranje rada ocjenitelja/eksperta** na licu mjesta se provodi prilikom ocjenjivanja TOU, najmanje jednom u 3 godine (redovni monitoring), vodeći se utvrđenim zahtjevima i kriterijima (tačka 5) i uz korištenje obrasca OB 06-01.

Na osnovu informacija o učestalosti učešća ocjenitelja/eksperta u ocjenjivanju i rizika povezanih sa njegovom funkcijom (rezultati praćenja rada, učešće u kontinuiranim obukama i sastancima koje organizuje BATA, dokazi o održavanju kompetencija u slučaju da je ocjenitelj/ekspert prestao biti aktivan u području za koje je imenovan, iskustvo u ocjenjivanju, itd.), interval posmatranja na licu mjesta se može skratiti.

Takođe, posmatranje na licu mjesta provodi se za sve ocjenitelje/eksperte koji se prvi put angažuju (početni monitoring).

Prije imenovanja tima za ocjenjivanje (obrazac OB 06-03) Komisija, sukladno prethodno navedenom i PR 06-02, razmatra potrebe za promatranjem ocjenitelja/eksperta te, po potrebi, predlaže osobu koja će posmatrati rad ocjenitelja/eksperta.

U tablici su data pravila, vezano za kategorije ocjenitelja, koja se slijede kod posmatranja:

Kategorija	Odgovoran za posmatranje
(VT)	(VT)
(O)	(VT) ili (O)
(E)	(VT) ili (O)

Osoba odgovorna za posmatranje izrađuje zapis (na obrascu OB 06 – 01) koji, pored ostalog, sadrži preporuku o statusu ocjenitelja, a može uključiti i prijedloge za poboljšanje rada ocjenitelja/eksperta i obučavanja. Zapis se izrađuje najkasnije u roku od 20 dana nakon ocjenjivanja.

Na osnovu informacija navedenih u zapisu, stalni članovi Komisije mogu predložiti:

- a) Dodatne aktivnosti/mjere nisu potrebne: osoba posjeduje odgovarajuću kompetentnost i pokazuje zadovoljavajuće lične kvalitete,
- b) Neophodno je dodatno obučavanje i/ili ponovno posmatranje kod prvog angažmana (vanredni monitoring),
- c) Preispitati kompetencije i rad ocjenitelja/eksperta i preporučiti promjenu statusa.

Konačnu odluku o statusu ocjenitelja/eksperta donosi Direktor. Pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje obavještava ocjenitelja/eksperta o rezultatima posmatranja na licu mjesta i odlukama koje su donesene, a u slučaju kada je potrebno dodatno obučavanje, kandidat se predlaže za prvu dostupnu obuku ili se predlaže iskusni ocjenitelj koji će provesti preporučenu obuku.

- **Informacije od strane TOU;** Na završnom sastanku vođa tima za ocjenjivanje ocjenjivanom TOU uručuje obrazac OB 08-06 putem kojeg TOU daje mišljenje o ocjenjivanju i članovima tima, te informiše TOU o raspoloživosti istog obrasca na BATA internet stranici.
- **Informacije od članova tima;** Informacije prikupljene od članova tima u vezi sa radom ocjenitelja/eksperta se mogu koristiti za njegovu evaluaciju i ukazivanje na eventualne nedostatke. Članovi tima prikupljene informacije dostavljaju jednom od stalnih članova Komisije za imenovanje.
- **Pregled izvještaja ocjenitelja/eksperta;** Pregledom izvještaja o ocjenjivanju kvalificirano osoblje BATA-e, na osnovu dostupnih izvještaja ocjenitelja i drugih zapisa analizira prikladnost primjene i interpretacije kriterija za akreditaciju, pravila i procedura BATA-e te prikladnost prikupljenih dokaza tokom ocjenjivanja. Ukoliko se prilikom verifikacije utvrde potrebe za poboljšanjima u radu, informiraju se stalni članove komisije za imenovanje koji utvrđuju neophodne mjere i osiguravaju njihovu realizaciju.

9. ODRŽAVANJE KATEGORIJE OCJENITELJA/EKSPERTA

9.1 Opće

Ocjenitelji/eksperti moraju stalno održavati svoju kompetentnost prema zahtjevima ovoga dokumenta (5.3). Svaku izmjenu podataka iz personalnog fajla moraju prijaviti i dostaviti BATA.

Podaci u personalnom fajlu se ažuriraju po prijemu saznanja o izmjenama.

U slučaju da ocjenitelj/ekspert duže vrijeme ne radi u ekspertskom području u kojem je bio osposobljen kao ocjenitelj/ekspert (promjena radnog mjesta, umirovljenje), mora o tome obavijestiti BATA-u i redovito dostavljati dokaze o održavanju kompetentnosti. Prilikom planiranja posmatranja na licu mjesta ovih ocjenitelja/eksperta, moraju se uzeti u obzir i analizirati rizici povezani sa njihovim funkcijama (8.1).

9.2 Stjecanje kategorije ocjenitelja

Stjecanje kategorije ocjenitelja u drugoj šemi akreditiranja provodi se u skladu sa programom obuke koji uključuje teoretsku i praktičnu obuku (modul II i modul III), a koji utvrđuje pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje i pomoćnik direktora za kvalitetu, u suradnji sa šefom službe za akreditiranje i/ili rukovodiocem šeme akreditiranja (vidjeti 6.6). Program obuke se utvrđuje u skladu sa zahtjevima šeme akreditiranja, uzimajući u obzir dostignute kompetencije i iskustvo kandidata, te realizuje u skladu sa prethodno opisanim postupkom (7.2 i 7.3). Na temelju plana razvoja BATA-e, odluku o potrebi stjecanja kategorije ocjenitelja u novoj šemi akreditiranja donosi Direktor, a cilj je sve aktivnosti planirati i okončati najkasnije u roku od 6 (šest) mjeseci nakon donošenja odluke.

9.3 Gubitak kategorije ocjenitelja/eksperta

Ocjenitelj/ekspert gubi kategoriju u sljedećim slučajevima:

- ako nije prihvatao da ocjenjuje i nije ocjenjivao u periodu dužem od 3 godine, te ne učestvuje u dodatnom osposobljavanju,
- u slučaju da ocjenitelj/ekspert duže od 3 godine ne radi u ekspertskom području u kojem je imenovan i ne dostavlja dokaze o održavanju kompetentnosti,
- kada je ukidanje kategorije korektivna akcija utvrđena na osnovu rezultata praćenja rada ocjenitelja,
- ako ugrožava neovisnost i nepristranost ocjenjivanja te ugled BATA-e pružanjem usluga konsultiranja tijela za ocjenjivanje usklađenosti,

- na lični zahtjev samog ocjenitelja/eksperta.

Na osnovu gore navedenih informacija, stalni članovi Komisije iz tč. 6.2 mogu predložiti promjenu statusa ocjenitelja/eksperta, a konačnu odluku donosi Direktor. Po gubitku kategorije, ocjenitelj/ekspert se briše iz baze aktivnih ocjenitelja, a svi zahtjevi o tajnosti podataka, koji se odnose na ocjenitelja dok je radio u Sistemu akreditiranja ostaju na snazi.

10. UGOVORI

Nakon imenovanja i uvođenja u registar ocjenitelja, svi ocjenitelji/eksperti koji nisu uposlenici BATA-e, zaključuju sa BATA-om Opći sporazum između BATA-e i ocjenitelja na period od četiri godine te potpisuju Izjavu o povjerljivosti i nepristranosti (PD 05-03).

Pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje provjerava valjanost Općeg sporazuma s ocjeniteljem i potrebu za redovnim monitoringom prilikom svakog imenovanja tima za ocjenjivanje. Ukoliko je potrebno izraditi novi Opći sporazum s ocjeniteljem, pomoćnik direktora obavještava šeficu Službe za opće, pravne i finansijske poslove putem elektronske pošte. Jedan primjerak potpisanog sporazuma se čuva u Službi za opće, pravne i finansijske poslove, a drugi u fajlu ocjenitelja kojeg vodi i ažurira pomoćnik direktora za razvoj, planiranje i obrazovanje.

11. DOKUMENTACIJA ZA OCJENITELJE

BATA, u skladu sa procedurom PR 04-01, osigurava svakom ocjenitelju/ekspertu pristup dokumentima neophodnim za pripremu i izvođenje ocjenjivanja. Takođe, na isti način (u dokumentima za ocjenitelje i eksperte), osigurava se pristup svim relevantnim zapisnicima sa sastanaka koje BATA organizuje radi upoznavanja ocjenitelja/eksperta sa izmjenama u zahtjevima šema akreditiranja, izmjenama u zahtjevima za akreditaciju i postupcima akreditiranja.

Dodatak 1
Potencijalni rizici po nepristrasnost vezani za obučavanje

Rizici vezani za nepristrasnost		
organiziranje obuka posebno prilagođenih potrebama jednog TOU	osoblje koje učestvuje u održavanju obuke također učestvuje u ocjenjivanju TOU koja prisustvuju obuci;	stepen nezavisnosti i kompetentnosti eksternih saradnika angažovanih za obučavanje nije u skladu sa zahtjevima ISO/IEC 17011
Srednji rizik	Srednji rizik	Srednji rizik
Mjere na eliminisanju ili minimiziranju rizika		
BATA ne organizuje obuke za pojedina TOU	Ocjeniteljima i ekspertima BATA-e nije dozvoljeno pružati konsultacije niti obuke tijelima za ocjenu usklađenosti. Eventualni angažman ocjenitelja dozvoljen je samo kod obuka u organizaciji BATA-e.	provjera neovisnosti i kompetencija organizacija i/ili osoblja prije angažovanja, odlučivanje o angažovanju na stručnom kolegiju Instituta

Dodatak 2

Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata

- Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije inspekcijskih tijela,
- Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije ispitnih laboratorija,
- Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije kalibracionih laboratorija,
- Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije certifikacionih tijela za proizvode,
- Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije medicinskih laboratorija

Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije inspekcijskih tijela

#	Dokument / kompetencija	Ocjenitelji	Eksperti
1.	Poznavanje zahtjeva međunarodnog standarda BAS EN ISO/IEC 17020 i osposobljenost za njegovo tumačenje i primjenu prilikom ocjenjivanja	O	P
2.	Poznavanje dokumenta ILAC-P15:05/2020 Application of ISO/IEC 17020:2012 for the accreditation of inspection bodies	O	P
3.	ILAC-P9:01/2024 ILAC Policy for Proficiency Testing and/or Interlaboratory comparisons other than Proficiency Testing	O	O
4.	ILAC-P10:07/2020, ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results,	O	O
5.	ILAC G27:07/2019, Guidance on measurements performed as part of an inspection process	P	P
6.	ILAC G28:07/2018, Guideline for the formulation of scopes of accreditation for inspection bodies	P	P
7.	PD 05-01 Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine	O	P
8.	PD 05-04 Politika prekogranične akreditacije	O	P
9.	PD 07-03 Pozivanje na akreditaciju i korištenje simbola SABIH	O	P
10.	OD 07-03 Pravila za prihvatljivu sljedivost mjerenja	O	P
11.	OD 07-04 Opći zahtjevi za sudjelovanje u PT/ILC šemama	O	P
12.	UP 07-02 Uputstvo za ocjenjivanje	O	P
13.	UP 07-10 Uputstvo za pripremu programa ocjenjivanja i planiranje ocjenjivanja	O	P
14.	Važeća legislative i mjere za sigurno izvođenje inspekcije	O	O
15.	Metode/procedure inspekcije	O	O
16.	Metode uzorkovanja (ako je relevantno)	O	O
17.	Tehnike ocjenjivanja usklađenosti (kada je primjenjivo)	O	P
18.	Poznavanje relevantnih zakona i podzakonskih akata vezanih za šemu akreditiranja	O	O

O – Obavezno; P – Preporučeno

Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije ispitnih laboratorija

#	Dokument / kompetencija	Ocjenitelji	Eksperti
1.	Poznavanje zahtjeva međunarodnog standarda BAS EN ISO/IEC 17025 i osposobljenost za njegovo tumačenje i primjenu prilikom ocjenjivanja	O	P
2.	ILAC-P9:01/2024 ILAC Policy for Proficiency Testing and/or Interlaboratory comparisons other than Proficiency Testing	O	O
3.	ILAC-P10:07/2020 ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results,	O	O
4.	EA-4/18 G:2021, Guidance on the level and frequency of proficiency testing participation	O	O
5.	ILAC G8:09/2019, Guidelines on Decision Rules and Statements of Conformity	O	O
6.	ILAC G17:01/2021, ILAC Guidelines for Measurement Uncertainty in Testing	O	O
7.	ILAC-G18:01/2024, Guideline for the Formulation of Scopes of Accreditation for Laboratories	O	O
8.	ILAC-G24:2022, Guidelines for the determination of recalibration intervals of measuring instruments	O	O
9.	PD 05-01 Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine	O	P
10.	PD 05-04 Politika prekogranične akreditacije	O	P
11.	PD 07-03 Pozivanje na akreditaciju i korištenje simbola SABIH	O	P
12.	OD 07-03 Pravila za prihvatljivu sljedivost mjerenja	O	P
13.	OD 07-04 Opći zahtjevi za sudjelovanje u PT/ILC šemama	O	P
14.	OD 07-07 Uputstvo za validaciju metoda za ispitivanje, medicinska ispitivanja i kalibraciju	O	P
15.	OD 07-08 Procjena mjerne nesigurnosti	O	P
16.	OD 07-09 Pravila za akreditiranje fleksibilnog područja, akreditacije		
17.	UP 07-02 Uputstvo za ocjenjivanje	O	P
18.	UP 07-10 Uputstvo za pripremu programa ocjenjivanja i planiranje ocjenjivanja	O	P
19.	Poznavanje metode ispitivanja	O	O
20.	Poznavanje važećih propisa vezanih za predmet ispitivanja	O	O
21.	Poznavanje postupaka pripreme uzoraka, izvođenja ispitivanja, obrade rezultata, statističke obrade podataka prilikom verifikacije i validacije metoda i procjene mjerne nesigurnosti,	O	O
22.	Posjedovanje specifičnih znanja vezana za procjenu mjerne nesigurnosti	O	O
23.	Osposobljenost za analizu dobivenih rezultata i kriterijima prihvatljivosti u relevantnim ispitivanjima uključujući PT/međulaboratorijska poređenja i ponovljena mjerenja	O	O
24.	Poznavanje regulatornih zahtjeva u specifičnom području ocjenjivanja usklađenosti	O	O
25.	Poznavanje laboratorijskih informacionih sistema (LIS)	O	P
26.	Poznavanje primjene pravila odlučivanja u vezi sa izjavama o usaglašenosti; Poznavanje pravila za akreditiranje mišljenja i tumačenja (OD 07-10)	O	O

O – Obavezno; P – Preporučeno

Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije kalibracionih laboratorija

#	Dokument / kompetencija	Ocjenitelji	Eksperti
1.	Poznavanje zahtjeva međunarodnog standarda BAS EN ISO/IEC 17025 i osposobljenost za njegovo tumačenje i primjenu prilikom ocjenjivanja	O	P
2.	EA-4/02 M:2022, Evaluation of the Uncertainty of Measurement in calibration,	O	O
3.	ILAC-P9:01/2024, ILAC Policy for Proficiency Testing and/or Interlaboratory comparisons other than Proficiency Testing	O	O
4.	ILAC-P10:07/2020, ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results,	O	O
5.	ILAC-P14:09/2020, ILAC Policy for Measurement Uncertainty in Calibration	O	O
6.	ILAC G8:09/2019, Guidelines on Decision Rules and Statements of Conformity	O	O
7.	ILAC-G18:01/2024, Guideline for the Formulation of Scopes of Accreditation for Laboratories	O	O
8.	ILAC-G24:2022, Guidelines for the determination of recalibration intervals of measuring instruments	O	O
9.	PD 05-01 Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine	O	P
10.	PD 05-04 Politika prekogranične akreditacije	O	P
11.	PD 07-03 Pozivanje na akreditaciju i korištenje simbola SABIH	O	P
12.	OD 07-03 Pravila za prihvatljivu sljedivost mjerenja	O	P
13.	OD 07-04 Opći zahtjevi za sudjelovanje u PT/ILC šemama	O	P
14.	OD 07-07 Uputstvo za validaciju metoda za ispitivanje, medicinska ispitivanja i kalibraciju	O	P
15.	OD 07-08 Procjena mjerne nesigurnosti	O	P
16.	OD 07-09 Pravila za akreditiranje fleksibilnog područja akreditacije		
17.	UP 07-02 Uputstvo za ocjenjivanje	O	P
18.	UP 07-10 Uputstvo za pripremu programa ocjenjivanja i planiranje ocjenjivanja	O	P
19.	Normativni dokumenti / metode kalibracije	O	O
20.	Poznavanje postupaka pripreme predmeta kalibracije, izvođenja kalibracija, obrade rezultata, statističke obrade podataka prilikom verifikacije i validacije metoda kalibracije i procjene mjerne nesigurnosti	O	O
21.	Posjedovanje specifičnih znanja vezana za procjenu mjerne nesigurnosti, statističku obradu podataka prilikom procjene mjerne nesigurnosti	O	O
22.	Osposobljenost za analizu dobivenih rezultata i kriterijima prihvatljivosti u relevantnim kalibracijama uključujući međulaboratorijska poređenja i ponovljena mjerenja	O	O
23.	Poznavanje laboratorijskih informacionih sistema (LIS)	O	O

O – Obavezno; P – Preporučeno

Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije certifikacionih tijela za proizvode

#	Dokument / kompetencija	Ocjenitelji	Eksperti
1.	Poznavanje zahtjeva međunarodnog standarda BAS EN ISO/IEC 17065 i osposobljenost za njegovo tumačenje i primjenu prilikom ocjenjivanja	O	P
2.	ILAC-P10:07/2020, ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results	O	O
3.	IAF MD 25:2023, Criteria for evaluation of conformity assessment schemes,	O	P
4.	IAF MD12:2023, Accreditation assessment of conformity assessment bodies with activities in multiple countries,	O	P
5.	IAF MD 4:2025, IAF MD for the use of ICT for conformity assessment purposes	O	P
6.	PD 05-01 Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine	O	P
7.	PD 05-04 Politika prekogranične akreditacije	O	P
8.	PD 07-03 Pozivanje na akreditaciju i korištenje simbola SABIH	O	P
9.	OD 07-03 Pravila za prihvatljivu sljedivost mjerenja	O	P
10.	OD 07-04 Opći zahtjevi za sudjelovanje u PT/ILC šemama	O	P
11.	OD 07-07 Uputstvo za validaciju metoda za ispitivanje, medicinska ispitivanja i kalibraciju	O	P
12.	OD 07-08 Procjena mjerne nesigurnosti	O	P
13.	OD 07-11 Smjernice za ocjenjivanje certifikacijskih tijela	O	P
14.	UP 07-02 Uputstvo za ocjenjivanje	O	P
15.	UP 07-10 Uputstvo za pripremu programa ocjenjivanja i planiranje ocjenjivanja	O	P
16.	Poznavanje zakona i podzakonskih u vezi šeme akreditiranja	O	O

O – Obavezno; P – Preporučeno

Kriterijumi kompetentnosti ocjenitelja/eksperata u šemi akreditacije medicinskih laboratorija

#	Dokument / kompetencija	Ocjenitelji	Eksperti
1.	Poznavanje zahtjeva međunarodnog standarda BAS EN ISO 15189 i osposobljenost za njegovo tumačenje i primjenu prilikom ocjenjivanja	O	P
2.	EA 4/17, Description of scopes of accreditation for medical laboratories	O	O
3.	ILAC-P9:01/2024 ILAC Policy for Proficiency Testing and/or Interlaboratory comparisons other than Proficiency Testing	O	O
4.	ILAC-P10:07/2020, ILAC Policy on Metrological Traceability of Measurement Results,	O	O
5.	EA-4/20 G:2021, Guidance for the Assessment of Laboratories against EN ISO 15189 and 22870	O	O
6.	EA- 4/24 G:2025, Guideline for the Accreditation of Laboratories carrying out Genetic Testing using Next Generation Sequencing (NGS) Techniques	O	O
8.	PD 05-01 Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine	O	P
9.	PD 05-04 Politika prekogranične akreditacije	O	P
10.	PD 07-03 Pozivanje na akreditaciju i korištenje simbola SABIH	O	P
11.	OD 07-03 Pravila za prihvatljivu sljedivost mjerenja	O	P
12.	OD 07-04 Opći zahtjevi za sudjelovanje u PT/ILC šemama	O	P
13.	OD 07-07 Uputstvo za validaciju metoda za ispitivanje, medicinska ispitivanja i kalibraciju	O	P
14.	OD 07-08 Procjena mjerne nesigurnosti	O	P
15.	UP 07-02 Uputstvo za ocjenjivanje	O	P
16.	UP 07-10 Uputstvo za pripremu programa ocjenjivanja i planiranje ocjenjivanja	O	P
17.	Poznavanje tehnika i metoda ispitivanja	O	O
18.	Poznavanje važeće propise vezane za predmet ispitivanja	O	O
19.	Poznavanje postupaka pripreme uzoraka, izvođenja ispitivanja, obrade rezultata, statističke obrade podataka prilikom verifikacije i validacije metoda i procjene mjerne nesigurnosti	O	O
20.	Posjedovanje specifičnih znanja vezanih za procjenu mjerne nesigurnosti	O	O
21.	Osposobljenost za analizu dobivenih rezultata i kriterijima prihvatljivosti u relevantnim ispitivanjima uključujući EQA-PT/ILC	O	O
22.	Poznavanje laboratorijskih informacionih sistema (LIS)	O	O
23.	Poznavanje općih pravila za internu kontrolu kvaliteta	O	O

O – Obavezno; P – Preporučeno